

КАФЕДРА СПЕЦІАЛЬНОГО ФОРТЕПІАНО №2

Фортепіанний ансамбль

Освітній ступінь	бакалавр	<table border="1"><tr><td>Курс</td><td>1,2</td></tr><tr><td>Семестр</td><td>1,2,3,4</td></tr></table>	Курс	1,2	Семестр	1,2,3,4				
Курс	1,2									
Семестр	1,2,3,4									
Спеціальність	025 Музичне мистецтво									
Освітня програма	Фортепіано									
Статус	<u>обов'язкова</u> / <u>вибіркова</u>	<table border="1"><tr><td>ECTS</td><td>7</td></tr><tr><td>Годин</td><td>210</td></tr><tr><td>Індивідуальні заняття</td><td>68</td></tr><tr><td>Самостійна робота</td><td>142</td></tr></table>	ECTS	7	Годин	210	Індивідуальні заняття	68	Самостійна робота	142
ECTS	7									
Годин	210									
Індивідуальні заняття	68									
Самостійна робота	142									
Семестровий контроль	екзамен/ <u>залік</u>									

Інформація про викладача

ПІБ	Зайцева Олександра Богданівна, в.о. доцента
Профіль викладача	
e-mail	tavanets@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни

Метою курсу є виховання висококваліфікованих фахівців, які володіють достатньою кількістю професійних знань та навичок, необхідних для самостійної фахової діяльності в якості піаніста-ансамбліста із врахуванням специфічних особливостей монотембрового та темброво-однорідного ансамблю, який має відмінності у порівнянні з іншими видами ансамблю.

Завдання курсу — забезпечити навчання майбутніх фахівців за принципом поступового та комплексного накопичення професійних та виконавських навичок ансамблевої гри.

Ансамблеві навички прищеплюють студентам увагу до метричної точності, диференціації фактури з точки зору головного і другорядного, що надзвичайно важливо в процесі становлення не тільки виконавців-ансамблістів, але і виконавців-солістів.

Гра в фортепіанному ансамблі активізує творчу особистість студента, розвиває блискavicнy реакцію і максимальну зосередженість, вміння відчувати і підтримувати партнера, опанувати якомога більшої кількості різноманітного репертуару для фортепіанного ансамблю, що нараховує велику кількість оригінальних творів, від бароко до сучасності. Враховуючи професійний рівень підготовки студентів, до репертуару ансамблю включаються твори різні за стилями, жанрами та формами. Важливо надати приклади циклічної форми, поліфонічні, концертні п'єси, тощо. Особливу увагу слід приділити творам українських композиторів. Важливо також сконцентрувати увагу на творах європейських класиків та сучасних авторів.

Студент повинен **знати**:

- історію жанру фортепіанного ансамблю;
- особливості та специфіку використання звукових можливостей інструменту при грі в

- чотири руки та на двох фортепіано;
- принципи та шляхи опанування фортепіанної техніки, стильові та жанрові особливості засобів музичної виразності;
- класичний та сучасний виконавський репертуар для фортепіанного ансамблю.

Студент повинен **вміти**:

- відчувати як окремі елементи музичної тканини так і звучання усього ансамблю в цілому;
- опанувати навички синхронної скоординованої гри;
- досягнути в ансамблі метроритмічного, тембрового та динамічного балансу;
- володіти різноманітними засобами виконавської виразності для яскравого втілення художнього образу музичного твору;
- здобути необхідні навички ансамблевого виконання, що передбачає обов'язкове засвоєння на практиці таких понять як ауфтакт та внутрішня пульсація. Володіння цими навичками необхідно для ансамблістів для точного сумісного початку гри, або вступами між розділами твору, а також в досягненні синхронності виконання особливо в повільних темпах і в паузах.

Перелік тем

Тема 1. Виявлення професійного рівня студентів, створення ансамблю з врахуванням відмінності індивідуальностей його учасників.

Тема 2. Особливості розташування двох піаністів за одним фортепіано. Специфіка педалізації.

Тема 3. Опанування навичок синхронної скоординованої гри при виконанні сонат для фортепіано в чотири руки.

Тема 4. Засвоєння на практиці понять “ауфтакт” та “внутрішня пульсація”. Вивчення метроритмічних особливостей твору.

Тема 5. Робота над особливостями педалізації у творах крупної форми враховуючи специфіку чотириручного ансамблю.

Тема 6. Опанування фактурних елементів у творах сонатної форми.

Тема 7. Робота над виконавським планом сюїтного циклу для фортепіано в чотири руки.

Тема 8. Досягнення в ансамблі метроритмічного, тембрового та динамічного балансу при виконанні варіацій.

Тема 9. Специфіка роботи над творами малих форм для фортепіано в чотири руки.

Тема 10. Робота над різноманітними прийомами звуковидобування. Відтворення оркестрових ефектів.

Тема 11. Вміння відчувати як окремі елементи музичної тканини, так і звучання ансамблю в цілому.

Тема 12. Досягнення динамічної, ритмічної, темпової та інтонаційної тотожності обох партій (Primo та Secondo).

Тема 13. Вміння передавати партнерами одне одному пасажі, тематичний матеріал, акомпанементи, контрапункти і т.д. Піаністи повинні навчитися підхоплювати незакінчену фразу і передавати її партнеру, не розриваючи музичну тканину.

Тема 14. Робота над специфікою педалізації у мініатюрі для фортепіано в чотири руки.

Тема 15. Виявлення та реалізація жанрових ознак твору.

Тема 16. Спрямованість роботи на осмислення головних професійних вимог до творів різних жанрів.

Тема 17. Основні відмінності між монотембровими ансамблями (чотириручний дует) та темброво однорідними (двофортепіанні ансамблі). Ознайомлення зі специфікою мислення та найважливішими рисами майстерності ансамбліста.

Тема 18. Відмінність формобудування, фактури, використання засобів музичної виразності у сюїтах періодів романтизму та ХХ ст.

Тема 19. Робота над фактурою як комплексом засобів музичної виразності.

Тема 20. Специфіка роботи над творами малих форм для двох фортепіано.

Тема 21. Опрацювання окремих елементів музичного твору.

Тема 22. Особливості роботи над творами віртуозного складу для двох фортепіано.

Тема 23. Визначення проблем педалізації відповідно до жанру та стилю твору.

- Тема 24. Спільна робота ансамблю над визначенням головних проблем, притаманних стилю та жанру, специфіці музичної форми виконуваного репертуару.
- Тема 25. Надбання навичок ансамблевого виконання, які вимагають від партнерів постійної взаємної координації та знаходження єдиного плану інтерпретації.
- Тема 26. Опрацювання метроритмічної цілісності твору сонатної форми для двох фортепіано.
- Тема 27. Виховання навичок цілісного виконання головних завдань музичного твору розгорнутої форми для двох фортепіано згідно його стилю та образної сфери.
- Тема 28. Розвиток тембрального уявлення колористичних можливостей фактури при виконанні сюїтних та варіаційних циклів для двох фортепіано.
- Тема 29. Робота над розвитком музичного мислення з метою наскрізного розвитку варіаційно-циклічного твору.
- Тема 30. Вирішення питань динамічної рівноваги, узгодження сили звучання, необхідність уяви кожного учасника ансамблю місця та значення виконуваної ним партії.
- Тема 31. Робота ансамблю над єдністю фразування.
- Тема 32. Активізація образно-асоціативного мислення та уявлення.
- Тема 33. Стилiстичні та жанрові особливості творів українських композиторів для фортепіанного ансамблю.
- Тема 34. Досягнення максимальної виконавської підпорядкованості засобів музичної виразності — різноманітних прийомів звуковидобування, виразності ритмічних характеристик.
- Тема 35. Робота над творами для двох фортепіано українських композиторів із врахуванням індивідуального стилю композитора.
- Тема 36. Робота над виконавським комплексом стильових засобів музичної виразності, специфікою жанру та форми творів українських композиторів для фортепіано в чотири руки.
- Тема 37. Активізація слухового контролю кожного з учасників ансамблю при роботі над звуковидобуванням, виразністю інтонування.
- Тема 38. Проблеми педалізації в умовах ансамблевого виконавства.
- Тема 39. Робота над вихованням виконавської впевненості, артистизму та розкриття творчої особистості кожного учасника ансамблю.
- Тема 40. Артистичне втілення ансамблем художнього змісту творів під час концертного, конкурсного виступу.

Форми та технології навчання

Індивідуальні заняття.

Навчальні ресурси

Основні та додаткові матеріали до навчальної дисципліни надсилаються персонально електронною поштою, Viber, Messenger, Telegram.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Робота ансамблю над репертуаром, що відповідає програмним вимогам	10
2.	Самостійна робота	10
3.	Відвідування занять	10
4.	Презентація концертної програми на конкурсі фортепіанних ансамблів та академічних концертах	10
5.	Участь у концертах фортепіанного факультету, концертах	10

	кафедри та концертах класу	
6.	Залік	50
	Всього	100

Критерії оцінювання знань студентів

На оцінку «5» (90-100, А) студенти:

Виконують музичні твори що за складністю відповідають або перевершують програмні вимоги. Форма виступу якісна і досконала. Студенти комплексно і впевнено використовують набуті уміння та навички в формобудуванні та засобах музичної виразності. Демонструють високий технічний рівень, розвинуте музичне мислення, оперування стильовими ознаками творів. Студентам притаманні артистизм, музична особистість та дар емоційного впливу на слухача. Здобуття на конкурсі фортепіанних ансамблів у малому залі НМАУ звання лауреатів I-III премій.

На оцінку «4» (82-89, В) студенти:

Виконують програму згідно вимогам, стабільно, демонструють певні навички та уміння, але не мають достатнього професійного та виконавського комплексу, відчувається невпевненість творчої реалізації стилістичних уявлень.

Отримання диплому на конкурсі фортепіанних ансамблів у малому залі НМАУ.

На оцінку «4» (74-81,С) студенти:

Виконують програму згідно програмним вимогам, стабільно, демонструють певні навички та уміння, але у виконанні в наявності недоліки обмежених піаністичних можливостей, погрішності володіння стильовими ознаками твору, недоліки розвитку музичного мислення.

Отримання диплому на конкурсі фортепіанних ансамблів у малому залі НМАУ.

На оцінку «3»(64-73, D):

Програма за рівнем складності відповідає вимогам, студенти демонструють певні навички та уміння, але форма виступу нестабільна, є погрішності піаністичного втілення творів.

Участь у конкурсі фортепіанних ансамблів у малому залі НМАУ.

На оцінку «3»(60-63, E):

Програма за рівнем відповідає вимогам, студенти демонструють певні професійні навички, недостатньо володіють звуковидобуванням, педалізацією, невпевнено втілюють форму творів.

Участь у конкурсі фортепіанних ансамблів у малому залі НМАУ.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

Навчання іноземною мовою (за потреби)

За потреби навчальна дисципліна може викладатися англійською мовою.

Неформальна освіта

Передбачається у межах вивчення навчальної дисципліни участь студентів у міжнародних та вітчизняних конкурсах, відвідування культурно-мистецьких заходів, музичних фестивалів, конкурсів, концертів тощо.

Рекомендована література

Базова

1. Готлиб А. Заметки о фортепианном ансамбле // Музыкальное исполнительство. Вып. 8. М.: Музыка, 1973. с.75-102.
2. Готлиб А. Основы ансамблевой техники. М.: Музыка, 1971. 96с.

3. Готлиб А. Первые уроки фортепианного ансамбля // Вопросы фортепианной педагогики: Сб. статей. Вып. 3. М.: Музыка, 1971. с.91-98.
4. Готлиб А. Фактура и тембр в ансамблевом произведении // Музыкальное исполнительство. Вып. 9. М.: Музыка, 1976. с. 106-139.
5. Польская И. Камерный ансамбль: история, теория, эстетика: Монография. Харьков: ХДАК, 2001. 388с.
6. Сорокина Е. Фортепианный дуэт. М.: Музыка, 1988. 319с.

Допоміжна

1. Асмолова И. Фортепианный ансамбль в учебно-исполнительской деятельности студентов // Основы профессиональной подготовки учителя музыки: Межвузовский сборник научных трудов. Вып. 4. Саратов: ПИ СГУ, 1999. с.80-85.
2. Бялик М. Фортепианные ансамбли: резонанс звуков и сердец // Невское время, № 62 (1943), 7 апреля, 1999.
3. Истомина А. Московский фортепьянный дуэт // Филармоник, 2000. № 5. с.17.
4. Катанова Н. Ансамбль двух фортепиано в XX веке. Типология жанра: Автореф. дисс. .канд. иск. -М., 2002. 20с.
5. Катанова Н. Piano duo в формах новой музыки // Классика и XX век: Статьи молодых музыковедов Санкт-Петербургской консерватории. Вып. 2. -СПб.: СПбГК, 1999. с.211-220.
6. Польская И. Поэтика фортепианных дуэтов Ф. Шуберта: Монография. Харьков: ХГАК, 1998.80с.
7. Польская И. Психологическая специфика камерно-ансамблевого исполнительства в музыке // АКМЕ Альманах. Вып. 2: Психология и онтология творчества: Межвузовский научный сборник. Саратов: Юл, 2001. с.52-57.
8. Польская И. Развитие жанра фортепианного дуэта в австро-немецкой романтической музыке: Дисс. .канд. иск. Санкт-Петербургская государственная консерватория им. Н.А. Римского-Корсакова, 1992. 220с.
9. Салтыкова Л. К проблеме методики преподавания фортепианного ансамбля // Человек в мире духовной культуры: Тезисы межвузовской научно-практической конференции молодых учёных. М.: МГУ К, 1999. с.207-209.
- 10.Самойлович Т. Некоторые методические вопросы работы в классе фортепианного ансамбля // О мастерстве ансамблиста: Сб. научных трудов. Л.: Л ОЛГК, 1986. с.21-31.
11. Gerfald U. Music for two pianos: composition and performance. London: Union, 1980.51p.
12. Hadfield D. Four Hand Fireworks // Classical Music, January 28, 1998. Hikson D. The Piano duo // Washington Post, July 13, 1998. Hinson M. Music for more than one piano. Cambridge University Press, 1983. 87p.
13. Georgii W. Klaviermusik II Teil. Geschichte der Musik fur Klavier zu vier Hande von dem Anfangen bis zur Gegenwart. Zurich, 1950
14. Lubin E. The piano duet. A guide for Pianists. – Bloomington Indiana University Press, 1978
15. Miller J. The Earliest Piano Duets. – The Music Quarterly, 1943. – XXIX с.438-457

Інформаційне забезпечення

<http://www.imslp.org>
<http://www.piano.ru/library.html>
<http://www.notes.tarakanov.net>
<http://www.nlib.org.ua>

<http://www.labeque.com/>
<http://www.andersonroe.com/>
<http://www.tal-groethuysen.de/>
<http://www.classic2piano.com/>
<http://www.stenzl-pianoduo.net/>
<http://www.piano-4-hands.com/>
<http://www.genova-dimitrov.info/>

<http://www.franzschubert.cz/>
<http://www.dranoff2piano.org/>
<http://www.pianocompetitionsanmarino.com/>
<http://pianoduo.pl/>
<http://chopinroma.it/>
<http://www.baynov-piano.de/baynov-piano-ensemble.html>